

GLAUCOOM

INHOUD

01	Inleiding	4
02	Wat is glaucoom?	4
03	Diagnose	5
04	Soorten glaucoom	6
05	Gevolgen	8
06	Behandelingen voor glaucoom	9
07	Adviezen en aandachtspunten	9
08	Meer info	11

01 INLEIDING

In deze brochure vindt u informatie over de oogziekte glaucoom, de gevolgen en de mogelijke behandelingen. Vroeger werd glaucoom ook wel 'groene staar' genoemd. Die term wordt echter niet meer gebruikt door de verwarring met 'grijze staar' (cataract, de vertroebeling van de lens). Glaucoom kan in een minderheid van de gevallen leiden tot ernstige slechtziendheid. Enkele van de meest voorkomende risicofactoren zijn ouder worden en een te hoge oogdruk.

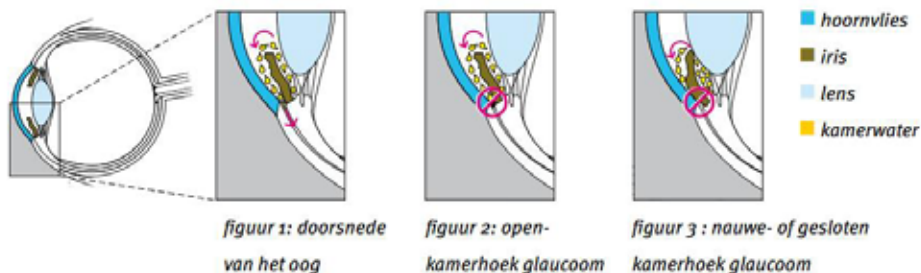
02 WAT IS GLAUCOOM?

Glaucoom is de naam van een groep oogziekten die wordt gekenmerkt door een combinatie van:

- ▲ veranderingen aan de kop van de oogzenuw
- ▲ verminderd gezichtsveld

Oorzaak

In het oog wordt vocht (kamerwater) aangemaakt om het hoornvlies en de lens vochtig te houden en om het oog op spanning te houden. Dat kamerwater verlaat het oog via een afvoer (het trabekelsysteem) aan de binnenkant van het oog, in de hoek gevormd tussen het hoornvlies (het heldere venster aan de voorkant van het oog) en de iris (het gekleurde deel van het oog of regenboogvlies) (zie figuur 1).

Een oogdruk tussen 10 en 21 mmHg (kwikdruk) wordt meestal als normaal beschouwd. Als de afvoer van kamerwater minder goed functioneert, kan het moeizamer weg en neemt de druk binnenin de oogbol toe.

03 DIAGNOSE

Bij milde vormen van glaucoom merkt u niets. Daarom is het belangrijk om glaucoom vroeg op te sporen. Regelmatige controles en op tijd starten met een goede behandeling kunnen verdere aantasting van de oogzenuw voorkomen. Glaucoom komt meestal aan beide ogen tegelijk voor.

De aandoening is meestal chronisch en de schade aan de oogzenuw is altijd onomkeerbaar. De opgelopen schade kan niet ongedaan gemaakt worden maar we kunnen het verder optreden van schade vertragen.

Controle van de oogdruk

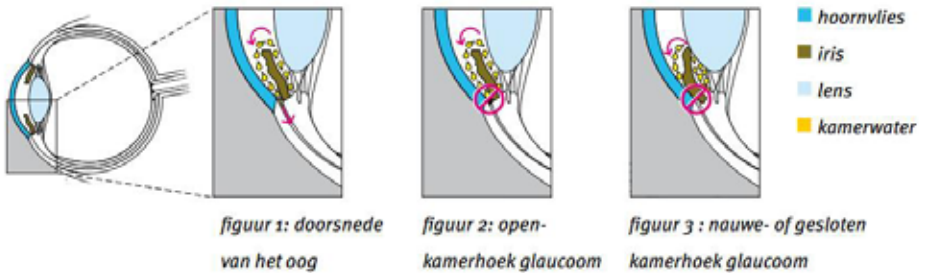
Glaucoom kan opgespoord worden door een oogheeskundig nazicht waarbij de arts de oogdruk meet en de kop van de oogzenuw bekijkt. De oogdruk kan op verschillende manieren worden gemeten:

- ▲ Een opticien meet de oogdruk vaak met een 'pufje'. Die meting is echter weinig nauwkeurig.
- ▲ De oogdruk wordt best bepaald door applanatie. Daarbij meet de oogarts uw oogdruk door met een toestel tegen uw oog aan te drukken, na verdoving met een oogdruppel. Dat is compleet pijnloos.

04 SOORTEN GLAUROOM

Openkamerhoekglaucoom

Openkamerhoekglaucoom (zie figuur 2) betekent dat de afvoer wel toegankelijk is voor het kamerwater, maar eerder inwendig verstopt, waardoor de oogdruk toch oploopt. Deze soort glaucoom komt het meeste voor.

Nauwe- of geslotenkamerhoekglaucoom

Bij patiënten met een nauwe- of geslotenkamerhoekglaucoom (zie figuur 3) is de afvoer goed, maar niet toegankelijk omdat de iris die afsluit. Deze vorm van glaucoom komt vooral voor bij volwassenen die verziend zijn en dus een bril of contactlenzen met een plus-sterkte hebben.

De oogdruk bij deze vorm van glaucoom is meestal met tussenpozen verhoogd. De momenten van hoge druk merkt u vaak niet op. Als die drukpieken langer aanhouden, of zeer hoge oogdrukken geven, kunt u soms tijdelijk wazig zien en (hoofd)pijn ervaren. De drukpieken komen in het begin vaak 's avonds op, maar kunnen later verspreid over de hele dag optreden. Ook worden ze gaandeweg vaak heviger, met hogere oogdrukken tot gevolg. Naast wazig zien kunnen patiënten dan forse hoofdpijn en misselijkheid krijgen. Nauwe- of geslotenkamerhoekglaucoom komt minder vaak voor dan openkamerhoekglaucoom maar geeft vaak op jongere leeftijd een ernstigere aantasting van de oogzenuw.

Andere oorzaken

Naast de specifieke soorten glaucoom zijn er nog vele andere oorzaken voor een te hoge oogdruk, zoals bijvoorbeeld een oogtrauma of -operatie (ook al is die lang geleden), bepaald medicijngebruik of sommige aangeboren afwijkingen.

De oogdruk is te hoog wanneer die schade aan de oogzenuw veroorzaakt. Hoe hoger de oogdruk, hoe groter de kans op schade. Bij veel patiënten is er schade bij een waarde boven de 21 mmHg, maar dat is niet voor iedereen gelijk. Bij sommigen ontstaat er ook schade aan de oogzenuw bij een normale oogdruk. Dat heet normale drukglaucoom.

Daarom wordt altijd naar de oogzenuw gekeken om te weten of de oogdruk voor de persoon in kwestie al dan niet te hoog is. Zolang de oogdruk geen schade aan de oogzenuw veroorzaakt of dreigt te veroorzaken, is behandeling niet nodig. Belangrijk is dat er regelmatig gecontroleerd wordt of de oogzenuw onbeschadigd blijft.

05 GEVOLGEN

Veranderingen aan de oogzenuw

Het licht dat het oog bereikt, wordt omgezet in elektrische signalen die via ongeveer één miljoen afzonderlijke zenuwvezels naar de hersenen gaan. Al die zenuwvezels samen vormen een bundel: de oogzenuw. De plaats waar de oogzenuw het oog verlaat, is een zwakkere plek. Wanneer de druk in het oog te hoog wordt, raakt die 'zwakke plek' vervormd en daarbij worden delen van de oogzenuw afgekneld en beschadigd. Die afknelling doet een deel van de zenuw uiteindelijk afsterven.

De vervorming en afsterving van de oogzenuw geeft kenmerkende veranderingen die de oogarts kan zien wanneer hij met een lampje en een lens de binnenkant van het oog bekijkt of een OCT-scan laat maken. Meerdere scans kunnen veranderingen tot op enkele duizendsten van een millimeter nauwkeurig opsporen. Zelfs de kleinste veranderingen kunnen een voorbode zijn van toekomstig gezichtsveldverlies.

Gezichtsvelduitval

Als de oogzenuw afknelt en afsterft, wordt de verbinding tussen het oog en de hersenen langzaam maar blijvend beschadigd. Als gevolg verdwijnen eerst kleine en daarna steeds grotere stukjes uit het gezichtsveld, het totale beeld dat u ziet als u naar één punt kijkt.

Een beschadiging van het gezichtsveld kan met een gezichtsveldonderzoek worden gecontroleerd. Een gezichtsveldonderzoek is pijnloos en gebeurt door een speciaal opgeleide verpleegkundige. Bij iemand met glaucoom wordt het gezichtsveld regelmatig onderzocht, zeker in het begin wanneer de arts uw oog leert kennen, om snelle gezichtsvelduitval tijdig op te sporen. Nadien hangt het aantal gezichtsveldonderzoeken af van uw individuele situatie.

Beginnende gezichtsvelduitval merken patiënten zelden op, ook omdat de hersenen de ontbrekende delen van het gezichtsveld zelf gaan invullen. Pas als uw gezichtsvelduitval erger wordt, is het merkbaar. Glaucoom tast meestal pas in een laat stadium de centrale gezichtsscherpte aan en kan uiteindelijk tot een grijsig beeld of zelfs totale blindheid leiden.

06 BEHANDELINGEN VOOR GLAUCOOM

De voorlopig enige bewezen effectieve behandeling om glaucoom te vertragen is de oogdruk blijvend verlagen. De mate waarin de oogdruk omlaag moet, hangt af van uw individuele situatie.

Dat kan op drie manieren of een combinatie ervan:

- ▲ Medicijnen: meestal oogdruppels, maar soms worden ook tabletten voorgeschreven
- ▲ Een laserbehandeling: meerdere soorten
- ▲ Een operatie: meerdere soorten

Als in overleg met uw oogarts wordt besloten om uw glaucoom te behandelen met een laserbehandeling of operatie, ontvangt u daarvoor een aparte folder.

07 ADVIEZEN EN AANDACHTSPUNTEN

Oogdruppels

De belangrijkste maatregel die u zelf kunt nemen is uw oogdrukverlagende oogdruppels trouw gebruiken. Een oogdruppel heeft enkel effect als die echt in het oog belandt. Het is niet erg als u per ongeluk twee druppels in het oog druppelt.

Omdat glaucoom pas in een laat stadium klachten geeft en oogdruppels soms bijwerkingen geven, is het heel belangrijk dat u niet stopt met de druppels. Zit u zonder? Vraag uw huisarts of oogarts om een nieuw voorschrift. Hebt u problemen met de oogdruppels? Bespreek dit met uw oogarts voordat u ermee stopt. Als u andere medicijnen gebruikt of een hart- of longaandoening hebt, wil de oogarts dat graag weten.

Wil u meer weten over oogdruppelen of oogdruppelhulpmiddelen? Ga langs bij uw apotheek of bekijk de video op www.oogdruppelen.nl. Om algemene bijwerkingen te vermijden na het druppelen sluit u de ogen 1 minuut en/of duwt u het onderste traanpunt dicht. Wacht enkele minuten tussen meerdere druppels voor 1 oog, om wegspoelen tegen te gaan.

Sport

Sport is goed voor hart en bloedvaten. Het is daarom ook goed voor de doorbloeding van de kleine vaatjes van de oogzenuw. Bovendien verlaagt lichamelijke inspanning de oogdruk lichtjes. Vermijd yoga-oefeningen waarbij u langer dan een minuut op het hoofd staat, want die doen de oogdruk stijgen. Veel voorovergebogen werken kan ook leiden tot een verhoogde oogdruk. Als u pas een oogoperatie onderging, vraagt u best raad aan uw oogarts vooraleer u sport.

Bloeddruk

Mensen met een hoge bloeddruk hebben iets vaker glaucoom. Omgekeerd is er ook een verband tussen een te lage bloeddruk en glaucoom. Er bestaat echter geen directe link. Iemand met een hoge bloeddruk heeft dus niet automatisch ook een hoge oogdruk. Sommige bloeddrukverlagende medicijnen werken zo krachtig dat iemands bloeddruk tijdens de slaap te laag wordt. Dat is niet goed voor de doorbloeding van de oogzenuw en glaucoomschade kan er door toenemen.

Vooral bij mensen met normaledrukglaucoom kan het raadzaam zijn om de bloeddruk een keer gedurende 24 uur te laten meten en zo nodig de bloeddrukmedicatie aan te passen. Bloeddrukverlagende medicijnen neemt u, mits akkoord van uw voorschrijvende arts, bij voorkeur 's ochtends in.

Medicijnen

Sommige medicijnen, zoals middelen tegen Parkinson, prostaatvergroting en depressie, kunnen de pupil van het oog vergroten. Bij mensen met nauwekamerhoekglaucoom kan dat leiden tot een aanval van hoge oogdruk. Als u al wordt opgevolgd voor glaucoom is de kans daarop uiterst klein. Ook is de kans klein bij mensen die een staaroperatie of een oogdrukverlagende operatie hebben ondergaan in het verleden.

Corticosteroiden zijn ontstekingsremmende middelen die gebruikt worden bij onder andere longziekten, reuma en huidaandoeningen. Die worden toegediend in tabletten, (neus)sprays, puffers, druppels en crèmes. Langdurig gebruik en/of een hoge dosis kunnen bij iedereen leiden tot een verhoogde oogdruk en vervolgens glaucoom. In de periode volgend op oogdrukverlagende operaties wordt het gebruik vaak voorgeschreven. Uw oogarts volgt in dat geval uw oogdruk strikt op.

Roken

Roken is bijzonder slecht voor de bloedvaten en dus ook voor de kleine bloedvaatjes van de oogzenuw. Overleg met uw huisarts voor hulp bij uw rookstop.

Stress

Stress verhoogt de oogdruk niet.

Familie

Als u glaucoom hebt, hebben al uw bloedverwanten, maar vooral uw kinderen, broers en zussen, een hogere kans om glaucoom te ontwikkelen. Zij laten zich best rond hun 45ste onderzoeken door een oogarts.

08 MEER INFO

Hebt u na het lezen van deze folder nog vragen, dan kunt u ze stellen tijdens de consultatie.

Oogheelkunde

Ingang 69, route 690

T +32 (0)9 332 23 06

Met dank aan het Oogziekenhuis Rotterdam

Deze brochure werd enkel ontwikkeld voor gebruik binnen het UZ Gent. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het UZ Gent.

Universitair Ziekenhuis Gent

C. Heymanslaan 10 | B 9000 Gent

T +32 (0)9 332 21 11 | E info@uzgent.be

www.uzgent.be

Volg ons op

